

Ympäristöministeriö

kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Viite: 18.12.2015 päivätty lausuntopyyntö, Dnro YM044:00/2014,

Lausunto asetusluonnoksesta vesienhoidon järjestämisestä annetun asetuksen muuttamisesta ja SYKEN esityksestä pohjavesille asetettujen ympäristölaatumien muuttamisesta

Vesilaitosyhdistys (VVY) on vesihuoltolaitosten toimialajärjestö. Jäseninämme on 290 vesihuoltolaitosta kattaen noin 90 % maamme vesihuollosta. Vesihuoltolaitokset huolehtivat yhdyskuntien ja teollisuuden vesihuollosta, mikä on yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittinen palvelu. Vesihuoltolaitosten toimittamasta talousvedestä yli 60 % on pohjavettä tai tekopohjavettä.

Vesilaitosyhdistys pitää hyvänä, että vesienhoitoasetuksessa (1040/2006) tarkennetaan vesien ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (vesienhoitolaki, 1263/2004) 2a luvussa olevia pohjavesialueiden määrittelyä, luokittelua ja niihin liittyviä menettelyjä koskevia pykäläiä.

8 a-b §

Pohjavesialueen ja muodostumisalueen määrittäminen

Ehdotetussa asetuksessa ja sen perusteluissa on esitetty hyvin, miten pohjavesialueen ja muodostumisalueen rajat määritellään. Mahdollisimman yhdenmukaisten rajojen määrittelyjen varmistamiseksi asiaa on kuitenkin syytä tarkentaa vielä yksityiskohtaisemmin asetuksen soveltamisohjeistuksessa.

Perustelumuiustiossa 8 b §:n osalta todetaan, että tieto pohjavesimuodostumaan imeytyvästä pintavedestä on tärkeä, koska se vaikuttaa pohjavedestä valmistettavan talousveden laatuun ja talousvesiasetuksen (1352/2015) nojalla tehtävään talousveden valvontaan ja käyttötarkkailuun. Asia on totta, mutta Vesilaitosyhdistyksen mielestä viittaus sopisi paremmin esitettäväksi asetuksen soveltamisen tueksi tehtävässä ohjeistuksessa, kuin tämän asetuksen perustelumuiustiossa.

8 c §

Pohjavesialueen luokittelu E-luokkaan

Pohjavesialueiden luokitus kirjattiin lainsäädäntöön vesienhoitolain 1.2.2015 voimaan asuneessa 2 a luvussa. Vedenhankintakäyttöperusteisten 1 ja 2-luokkien lisäksi luokitukseen tuli tällöin uusi E-luokka, johon kuuluvat pohjavesialueet, joiden pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen. Vesilaitosyhdistyksen mielestä on tärkeää, että ve-

sienhoitolain 10 b §:ää täsmennetään E-alueen luokittelun osalta ehdotetulla tavalla vesienhoitoasetuksessa. Pohjavesialueen luokittelu E-luokkaan on määritelty ehdotetussa asetuksessa hyvin. Huomionarvoista on, että luokittelu E-luokkaan tehdään muuhun lainsäädäntöön perustuvan pintavesi- tai maaekosysteemin suojelun mukaan. Luokittelu E-luokkaan ei siis itsessään tuo uusia rajoitteita esimerkiksi nykyiseen, suunniteltuun tai tulevaan vedenottoon pohjavesialueelta. Tämä pitäisi esittää selvästi asetuksen perusteluissa ja asetuksen soveltamisesta laadittavassa ohjeessa.

Vesilaitokset ovat kokeneet viime vuosina, että E-alueeksi luokittelun perusteena oleva muuhun lainsäädäntöön perustuva pintavesi- tai maaekosysteemien suojeleminen vaikeuttaa usein merkittävästi tai estää kokonaan yhdyskuntien vedenhankinnan varmistamiseen tähtäävät hankkeet. Vedenhankinta on yhdyskunnille kriittinen palvelu ja mitä suuremmassa määrin yleisen edun mukaista. Vedenhankinnan varmuus sekä mahdollisuus lisätä ja varmistaa vedenhankintaa vaikuttaa yhdyskunnan terveellisyyteen, toimintakykyyn, kehitykseen ja sen vetovoimaisuuteen ihmisille ja yrityksille. Hyviä vaihtoehtoisia vesilähteitä ei ole aina käytettävissäkään. Vesilaitosyhdistys pitääkin tärkeänä, että ohjeistuksella huolehditaan, että pohjavesialueen luokitus E-luokkaan muodostuu käytännössäkin informatiiviseksi, eikä tule enää entisestään vaikeuttamaan vedenhankintaa pohjavesialueilta. On tärkeää, että asetuksen soveltamiseen liittyvässä ohjeistuksessa tuodaan esiin myös lainsäädännön mahdollistamat poikkeukset pintavesi- ja maaekosysteemien suojelussa.

8 d §

Selvitykset ja valmistelussa esitettävät tiedot

Vesienhoitolain 10 d § mahdollistaa asetuksen antamisen myös pohjavesialueen määrittämisen ja luokituksen yhteydessä noudatettavasta kuulemismenettelystä. Vesilaitosyhdistys ehdottaa, että ehdotetun asetuksen 8 d §:ään lisätään tarkennus kuulemisesta. Laki edellyttää, että Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus pyytää rajauksista ja luokituksista lausunnon pohjavesialueen sijaintikunnalta ja niiltä kunnilta, joiden vedenhankintaan tai maankäyttöön pohjavesialueen rajauksella ja luokituksella voi olla vaikutusta. Vedenhankinnan turvaamisen kannalta on tärkeää, että lausunto pyydetään myös suoraan vesilaitoksilta, joilla on vedenotolupa tai joka on hakenut vedenotolupaa pohjavesialueella. Vedenhankinta on pohjavesialueiden luokituksen perusteena, joten on luontevaa, että lausuntoa pyydetään suoraan näiltä toimijoilta. Kuntien kautta tieto lausuntopyyntöstä ei välttämättä tule kaikkien asianosaisten vesilaitosten tietoon. Etenkin kuntaorganisaatiosta erillisten vesihuolto-organisaatioiden kohdalla yhteydet kuntaan eivät ole aina kovin tiiviit ja on olemassa vaara siihen, että suojele suunnitelma ei päädy vesilaitokselle sitä kautta lausuttavaksi.

8 c §

Tietojärjestelmään merkittävät pohjavesiä koskevat tiedot

Ehdotetut tietojärjestelmään pohjavesistä merkittävät tiedot antavat kattavan kuvan pohjavesistä. Vesilaitosyhdistys ehdottaa, että asetukseen tai ainakin sen perusteluihin ja soveltamisohjeeseen kirjataan myös, mitä tietoa pohjavesialueista ei saa laittaa tietojärjestelmiin avoimesti kaikkien saataville. Esimerkiksi vedenottamoiden ja niiden tarkkailuun liittyvien ha-

vaintoputkien sijaintitietoja ei tule sisällyttää kaikille avoimen ympäristönsuojeluntietojärjestelmän perustietoihin, vaan rajata niiden saanti vain viranomaiskäyttöön. Kaikille julkiset sijaintitiedot ovat vedenoton näkökulmasta turvallisuusriski.

Esitys valtioneuvoston vesienhoidon järjestämisestä antaman asetuksen muuttamisesta liitteen 7A osalta

Vesilaitosyhdistys pitää yleisesti hyvänä Suomen ympäristökeskuksen lähestymistapaa, jossa kemikaalien terveysperusteiset raja-arvot juomavedessä otetaan huomioon kemikaalien pohjaveden ympäristölaatuunormeja määritettäessä. Ympäristölaatuunormien asettaminen 0,5 kertaiseksi juomaveden terveysperusteisista raja-arvoista on oikea menettely, jotta pohjaveden käyttö raakavesilähteenä on mahdollista mahdollisimman vähäisellä ja vähän ympäristöä kuormittavalla vedenkäsittelyllä.

Vesilaitosyhdistys kannattaa Suomen ympäristökeskuksen esitystä uusien pohjaveden ympäristölaatuunormien asettamisen osalta. PFAS-yhdisteille pitää niiden haitallisuuden vuoksi asettaa ympäristölaatuunormi, vaikka kansallista raja-arvoa talousvedessä ei asetettaisikaan. Mikäli talousvedelle asetetaan PFAS-yhdisteiden kansallinen raja-arvo, se pitää ottaa huomion pohjaveden ympäristölaatuunormin asettamisessa.

Olemassa oleva kloridin ympäristölaatuunormi pitää Vesilaitosyhdistyksen mielestä pitää ennallaan. Kloridia esiintyy yleensä vedessä ihmistoiminnan, lähinnä liukkaudentorjunnan, seurauksena, joten sen esiintyminen on usein merkki pohjaveden laadun haitallisesta muuttumisesta. Talousveden terveydellinen raja-arvo kloridille on 250 mg/l, mutta vesilaitosten pitää toimittaa vettä, joka on käyttötarkoitukseensa sopivaa, eli mikä ei aiheuta verkostomateriaalien korroosiota. Siksi toimitettavan talousveden kloridipitoisuus pyritään pitämään alle 25 mg/l:ssa, joka on myös talousvesiasetuksessa mainittu raja-arvona. Kloridin poistaminen sillä likaantuneesta pohjavedestä edellyttää tehokkaita, kalliita ja ympäristöä kuormittavia käsitteilymenetelmiä, kuten käänteisosmoosia tai ioninvaihtoa. Kloridin ympäristölaatuunormin nostaminen arvoon 50 mg/l, olisi myös ristiriidassa vesipuidedirektiivin 7. artiklan 3. momentin kanssa, joka edellyttää vedenhankintaan käytettävien raakavesien suojelua siten, että vedenpuhdistuksen tasoa voidaan laskea.

Osmo Seppälä
toimitusjohtaja

Riina Liikanen
vesihuoltoinsinööri